

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 21166/2556

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำกัด
นายทองใบ เขียวไกร กับพวก

โจทก์
จำเลย

ป.พ.พ. มาตรา 71

พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 50 วรรคหนึ่ง

ตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 50 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คนซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก มาตรา 51 และข้อบังคับของ โจทก์ ข้อ 65 วรรคหนึ่ง กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนโจทก์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคล ภายนอกและเพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้ ประกอบกับ พ.ร.บ.สหกรณ์ฯ และข้อบังคับของโจทก์มิได้กำหนดไว้ว่าโจทก์จะดำเนินกิจการใด ๆ ได้ต้องอาศัยความเห็นชอบของ คณะกรรมการดำเนินการทุกคน กรณีจึงต้องนำบทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับนิติบุคคลตาม ป.พ.พ. มาบังคับใช้ ซึ่งตามมาตรา 71 กำหนดให้เป็นไปตามเสียงข้างมากในหมู่ของคณะกรรมการดำเนินการ แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าศาลปกครองสูงสุดมีคำ พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลปกครองขอนแก่นให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของสหกรณ์จังหวัดขอนแก่นที่ไม่ตัดสิทธิการสมัครรับ เลือกตั้งเป็นประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ของ บ. อันมีผลทำให้การสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานกรรมการดำเนิน การของ บ. เป็นการไม่ชอบและไม่มีผลตามกฎหมาย แต่เมื่อไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการดำเนินการส่วนที่เหลืออีก 14 คน ได้พ้น สภาพจากการเป็นคณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ไปด้วย คณะกรรมการดำเนินการส่วนที่เหลือจึงยังมิใช่ฐานะเป็นผู้แทนของ โจทก์ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการส่วนที่เหลือทั้ง 14 คน ลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของโจทก์มอบอำนาจให้ บ. และ หรือ ส. เป็นผู้มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนโจทก์ จึงเป็นเสียงข้างมากตามมาตรา 71 การมอบอำนาจของโจทก์ย่อมสมบูรณ์ ตามกฎหมาย

การที่จำเลยที่ 3 ถึงที่ 17 กรรมการดำเนินการของสหกรณ์โจทก์อนุมัติให้ถอนจำนวนที่ดินที่จำเลยที่ 1 จำนวนเป็น ประกันหนี้กู้ยืมไว้แก่โจทก์โดยจำเลยอื่นมีส่วนรู้เห็นเป็นใจด้วยนั้น ย่อมทำให้โจทก์เสียสิทธิในการบังคับจำนวนซึ่งเป็นทรัพย์สิน หนึ่ง จึงต้องถือว่าโจทก์ได้รับความเสียหายแล้ว การกระทำของจำเลยทั้งยี่สิบจึงเป็นการละเมิดต่อโจทก์โดยไม่ต้องคำนึงว่า จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นลูกหนี้ตามสัญญากู้ยืมอีกฐานะหนึ่งผิดนัดชำระหนี้หรือไม่

โจทก์ขอคิดดอกเบี้ยนับแต่วันถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 15 ธ.ค. 2547) เป็นต้นไป ที่ศาลชั้นต้นกำหนดให้จำเลยทั้งยี่สิบ รับผิดชำระดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2546 จึงเป็นการพิพากษาเกินคำขอ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยว ด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกาแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 142 (5)

อนึ่ง ทนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกามีเพียงจำนวนต้นเงินและดอกเบี้ยตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นคำนวณถึงวันฟ้อง แต่ โจทก์เสียค่าขึ้นศาลชั้นฎีกาตามทุนทรัพย์ตามคำฟ้อง จึงเสียค่าขึ้นศาลเกินมา ให้คืนค่าขึ้นศาลส่วนที่เสียเกินมาแก่โจทก์

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ 1 ร่วมกันหรือแทนกันกับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 20 ชำระเงินจำนวน 300,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

จำเลยทั้งหมดให้การขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งยี่สิบร่วมกันชำระเงินจำนวน 104,795 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2546 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยทั้งยี่สิบร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 1,000 บาท

จำเลยที่ 3 ถึงที่ 9 และที่ 12 ถึงที่ 17 อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษากลับ ให้ยกฟ้องโจทก์ ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีนี้ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พังข้อเท็จจริงว่า โจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์และจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 คณะกรรมการดำเนินการของโจทก์มีนางบุบผา เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีก 14 คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกมีข้อบังคับโจทก์เกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการดำเนินการ ข้อ 65 ว่า ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้ โดยคณะกรรมการดำเนินการต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติของคณะกรรมการดำเนินการ และมติของที่ประชุมใหญ่ เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกและความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์ ซึ่งรวมทั้งในข้อต่อไปนี้ ... (17) ฟ้องต่อสู้หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ คดีนี้โจทก์มีมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการมอบอำนาจให้นางบุบผาและหรือนายสมเกียรติเป็นผู้มีอำนาจดำเนินคดีรวมถึงมอบอำนาจช่วงและแต่งตั้งทนายความ ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2547 และโจทก์โดยนายสมเกียรติผู้รับมอบอำนาจเป็นผู้แต่งตั้งทนายความให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนโจทก์ตามใบแต่งตั้งทนายความ ลงวันที่ 15 ธันวาคม 2547 โดยทนายโจทก์เป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำฟ้องแทนโจทก์ ก่อนโจทก์ฟ้องคดีนี้ ศาลปกครองขอนแก่นมีคำพิพากษาซึ่งต่อมาศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืน ให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของโจทก์ที่ไม่ตัดสิทธิการรับสมัครเลือกตั้งเป็นประธานกรรมการของนางบุบผาตามหนังสือสำนักงานสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น ลงวันที่ 22 เมษายน 2547 อันมีผลทำให้การสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานกรรมการของนางบุบผาเป็นการไม่ชอบและไม่มีผลตามกฎหมาย โดยศาลปกครองขอนแก่นกำหนดให้คำพิพากษามีผลตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน 2547 ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่โจทก์มีมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการมอบอำนาจให้นางบุบผาและหรือนายสมเกียรติเป็นผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนโจทก์

มีปัญหาข้อกฎหมายที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 50 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คนซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก มาตรา 51 และข้อบังคับของโจทก์ ข้อที่ 65 วรรคหนึ่ง กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนโจทก์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกและเพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้ ประกอบกับพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 และข้อบังคับของโจทก์มิได้กำหนดไว้ว่าโจทก์จะดำเนินการใด ๆ ได้ต้องอาศัยความเห็นชอบของคณะกรรมการดำเนินการทุกคน กรณีจึงต้องนำบทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้ ซึ่งตามมาตรา 71 กำหนดให้เป็นไปตามเสียงข้างมากในหมู่ของคณะกรรมการดำเนินการ ดังนั้น แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงว่า ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลปกครองขอนแก่นให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของสหกรณ์จังหวัดขอนแก่นที่ไม่ตัดสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ของนางบุบผา ตามหนังสือสำนักงานสหกรณ์จังหวัด

ขอนแก่น ที่ ขก 0010/022 ลงวันที่ 22 เมษายน 2547 อันมีผลทำให้การสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานกรรมการดำเนินการของนางบุบผาเป็นการไม่ชอบและไม่เป็นผลตามกฎหมาย แต่เมื่อไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการดำเนินการส่วนที่เหลืออีก 14 คน ได้พ้นสภาพจากการเป็นคณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ไปด้วย คณะกรรมการดำเนินการ ส่วนที่เหลือจึงยังมีฐานะเป็นผู้แทนของโจทก์ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการส่วนที่เหลือทั้ง 14 คน ลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของโจทก์มอบอำนาจให้นางบุบผาและหรือนายสมเกียรติเป็นผู้มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนโจทก์ จึงเป็นเสียงข้างมากตามมาตรา 71 การมอบอำนาจของโจทก์ตามคำสั่งของโจทก์ที่ 28/2547 ย่อมสมบูรณ์ตามกฎหมาย โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 วินิจฉัยมานั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น

ส่วนประเด็นว่า การกระทำของจำเลยทั้งยี่สิบก่อให้เกิดความเสียหายอันจะถือได้ว่าเป็นการละเมิดต่อโจทก์หรือไม่นั้น ศาลอุทธรณ์ภาค 4 ยังไม่ได้วินิจฉัย ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยไปที่เดียวโดยไม่ต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิจารณาใหม่ และเห็นว่า การที่จำเลยที่ 3 ถึงที่ 17 ซึ่งเป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์โจทก์อนุมัติให้ไถ่ถอนจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 165326 ที่จำเลยที่ 1 จำนองเป็นประกันหนี้กู้ยืมไว้แก่โจทก์โดยจำเลยอื่นมีส่วนรู้เห็นเป็นใจด้วยนั้น ย่อมทำให้โจทก์เสียหายสิทธิในการบังคับจำนองซึ่งเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง กรณีจึงต้องถือว่าโจทก์ได้รับความเสียหายแล้ว การกระทำของจำเลยทั้งยี่สิบจึงเป็นการละเมิดต่อโจทก์ โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นลูกหนี้ตามสัญญากู้ยืมอีกฐานะหนึ่งผิดนัดชำระหนี้หรือไม่ ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งยี่สิบรับผิดชอบชำระค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์จึงชอบแล้ว แต่เนื่องจากโจทก์ขอคิดดอกเบี้ยนับแต่วันถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไป ดังนั้น ที่ศาลชั้นต้นกำหนดให้จำเลยทั้งยี่สิบรับผิดชอบชำระดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2546 จึงเป็นการพิพากษาเกินคำขอ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกาแก้ไขให้ถูกต้องได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5)

พิพากษากลับ ให้จำเลยทั้งยี่สิบร่วมกันชำระเงิน 104,795 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 15 ธันวาคม 2547) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้จำเลยทั้งยี่สิบร่วมกันชำระค่าธรรมเนียมทั้งสามศาลแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความรวม 10,000 บาท คืบค่าขึ้นศาลชั้นฎีกาส่วนที่เสียเกินมาแก่โจทก์

(จตุรงค์ นาสมใจ-บุญมี ฐิตะศิริ-ประสิทธิ์ เจริญถาวรโกคา)

ศาลแขวงขอนแก่น - นายปรีชา พันธุ์ไชย

ศาลอุทธรณ์ภาค 4 - นางมณฑรี อุษชิน

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

พ3458/2548

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 18869/2557

สหกรณ์การเกษตรหนองจอก จำกัด
นายปัญญา ยุทธนาวา กับพวกโจทก์
จำเลย

ป.พ.พ. มาตรา 420

จำเลยที่ 1 กับพวกเห็นว่าคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 บริหารงานสหกรณ์โจทก์บกพร่องและทุจริต อาจสร้างความเสียหายให้แก่สหกรณ์โจทก์อย่างมาก กรณีมีมูลเหตุทำให้จำเลยที่ 1 กับพวกเชื่อว่าสามารถดำเนินการประชุมในวันที่ 19 พฤษภาคม 2554 แล้วมีมติให้ปลดคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 ออกและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดใหม่ ต่อมาวันที่ 23 พฤษภาคม 2554 ซึ่งเป็นวันเปิดทำการสหกรณ์โจทก์ จำเลยที่ 1 กับพวกไม่สามารถเข้าไปในที่ทำการสำนักงานของสหกรณ์โจทก์ จำเลยที่ 1 กับพวกไปแจ้งความลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจและเชิญเจ้าพนักงานตำรวจมาเป็นสักขีพยานตัดลูกกุญแจเพื่อเข้าไปทำงานในสำนักงานของสหกรณ์โจทก์ตามปกติ ประกอบกับวันที่ 25 พฤษภาคม 2554 นายทะเบียนสหกรณ์วินิจฉัยว่า การเรียกและจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปีของฝ่ายจำเลยที่ 1 ไม่ชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับ ทำให้มติที่ออกมาไม่มีผลบังคับ และศาลชั้นต้นมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 เข้าดำเนินการสหกรณ์โจทก์ต่อไป จำเลยที่ 1 กับพวกก็ยอมปฏิบัติตาม พยานหลักฐานที่โจทก์นำเสนอไม่มีน้ำหนักให้ฟังได้ว่าจำเลยทั้งสี่สืบทอดกระทำโดยประสงค์ต่อผลให้สหกรณ์โจทก์ได้รับความเสียหาย เพราะจำเลยทั้งสี่สืบทอดทำไปโดยมีเจตนาเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์และปกป้องมิให้สหกรณ์โจทก์ได้รับความเสียหายต่อไป จึงมิใช่เป็นการจงใจหรือกลั่นแกล้งที่จะให้สหกรณ์โจทก์เกิดความเสียหาย จำเลยทั้งสี่จึงไม่ได้กระทำละเมิดต่อโจทก์

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับขับไล่จำเลยทั้งสี่สืบทอดบริวารออกไปจากที่ดินที่ตั้งอาคารและกิจการของสหกรณ์โจทก์เลขที่ 43/2 หมู่ที่ 4 ถนนสังฆสน์ดิสุข แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ห้ามจำเลยทั้งสี่สืบทอดบริวารเกี่ยวข้องกับ การดำเนินกิจการของสหกรณ์โจทก์อีกต่อไป ห้ามจำเลยทั้งสี่สืบทอดและตัวแทนจัดเก็บรายได้และรายจ่ายในกิจการสหกรณ์ ให้จำเลย ทั้งสี่สืบทอดร่วมกันหรือแทนกันชดเชยค่าเสียหายแก่โจทก์ 3,593,600 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้น ไปจนกว่าจะชำระเสร็จและให้ชำระค่าเสียหายวันละ 224,600 บาท นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจำเลยทั้งสี่สืบทอดและบริวารจะ ออกไปจากสหกรณ์โจทก์

จำเลยที่ 1 ถึง 20 ให้การขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความทั้งสองฝ่ายนำเสนอรับกันฟังได้ว่า โจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทสหกรณ์การเกษตร คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 มีนายอุไซปเป็นรองประธานกรรมการ ทำหน้าที่ประธานกรรมการและผู้จัดการ สหกรณ์โจทก์ กับนายอุตปกรณ์ รองประธานกรรมการสหกรณ์โจทก์ ลงลายมือชื่อและประทับตราโจทก์ฟ้องคดีนี้ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 ไม่ได้จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2553 และมีหนังสือถึงนายทะเบียนสหกรณ์แจ้งเหตุที่ยังไม่เรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2553 แต่นายทะเบียนมีหนังสือลงวันที่ 10 มกราคม 2554 ว่า หลังจากวันสิ้นปีทางบัญชี วันที่ 31 มีนาคม 2553 สหกรณ์โจทก์ยังมิได้จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2553 ทำให้ยังไม่มีทางเลือกตั้งคณะกรรมการ แทนกรรมการที่ครบวาระและลาออก โดยคณะกรรมการดำเนินการยังคงรักษาการตามข้อบังคับข้อ 69 เกิน 150 วัน และคำชี้แจงของสหกรณ์โจทก์ที่ว่าสหกรณ์โจทก์ยังไม่เรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี เพราะอยู่ระหว่างการตรวจสอบงบการเงินจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และยังมีรายการทางบัญชีที่ยังไม่เรียบร้อย อีกทั้งยังต้องแก้ไขข้อบังคับเกี่ยวกับการขาดทุนสะสมเกินทุนสำรอง เห็นว่าเป็นเหตุผลที่ฟังไม่ขึ้น ดังนั้น นายทะเบียนสหกรณ์จึงสั่งให้สหกรณ์โจทก์เรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2553 ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือฉบับดังกล่าว คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 ขอย้ายระยะเวลาการประชุมใหญ่สามัญประจำปีไปเป็นวันที่ 19 พฤษภาคม 2554 และเมื่อถึงวันที่ 19 พฤษภาคม 2554 คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 ไม่เรียกประชุม แต่พาคณะกรรมการกับพนักงานไปประชุมสมมนาที่จังหวัดนครนายก และมีหนังสือถึงนายทะเบียนสหกรณ์ขอย้ายระยะเวลาการประชุมจากวันที่ 19 พฤษภาคม 2554 ไปเป็นวันที่ 25 สิงหาคม 2554 อีก ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2554 นั้นเองจำเลยที่ 1 กับพวกจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2553 ที่บริเวณลานจอดรถของสหกรณ์โจทก์ โดยจำเลยที่ 1 ทำหน้าที่ประธานการประชุมและดำเนินการประชุม ที่ประชุมลงมติให้ปลดคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 ออก และแต่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ 2 และที่ 3 เป็นรองประธานกรรมการ จำเลยที่ 4 เป็นเลขานุการ จำเลยที่ 5 เป็นเหรัญญิก จำเลยที่ 6 ถึงที่ 15 เป็นกรรมการ จำเลยที่ 16 เป็นผู้จัดการ จำเลยที่ 17 ถึงที่ 19 เป็นผู้ตรวจสอบกิจการ ต่อมาวันที่ 23 พฤษภาคม 2554 อันเป็นวันเปิดทำการวันแรกจำเลยที่ 1 กับพวกไปแจ้งความลงบันทึกประจำวันไว้ที่สถานีตำรวจและเชิญเจ้าพนักงานตำรวจมาเป็นสักขีพยานแล้วตัดลูกกุญแจที่ทำการสำนักงานเข้าไปในสำนักงานของโจทก์ ครั้นวันที่ 25 พฤษภาคม 2554 นายทะเบียนสหกรณ์มีคำวินิจฉัยว่า การเรียกและจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปีของฝ่ายจำเลยที่ 1 ไม่ชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับ ทำให้มติที่ออกมาไม่มีผลบังคับ และศาลชั้นต้นมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 เข้าดำเนินกิจการของสหกรณ์โจทก์ต่อไป จำเลยทั้งยี่สิบยอมปฏิบัติตาม

ปัญหาต่อไปมีว่า จำเลยทั้งยี่สิบกระทำการละเมิดต่อโจทก์ตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 54 และข้อบังคับสหกรณ์โจทก์ ข้อ 57 วรรคสอง บัญญัติสอดคล้องกันว่า ให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี ปีละ 1 ครั้ง ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ ซึ่งนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีวันที่ 31 มีนาคม 2553 จะครบ 150 วัน ในวันที่ 28 สิงหาคม 2553 แต่เกิน 150 วันแล้วคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 ยังไม่เรียกประชุมอ้างว่าอยู่ระหว่างการตรวจสอบงบการเงินและยังมีรายการทางบัญชีที่ไม่เรียบร้อย อีกทั้งยังต้องแก้ไขข้อบังคับเกี่ยวกับการขาดทุนสะสมเกินทุนสำรอง วันที่ 30 กันยายน 2553 สมาชิกสหกรณ์โจทก์ขอให้เปิดประชุมใหญ่วิสามัญ วันที่ 22 ตุลาคม 2553 ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์โจทก์ขอให้ถอดถอนคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 38 และเรียกประชุมใหญ่วิสามัญ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2554 สหกรณ์โจทก์มีหนังสือขอย้ายเวลาการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2553 เป็นวันที่ 19 พฤษภาคม 2554 ครั้นถึงวันที่ 19 พฤษภาคม 2554 คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 ไม่ได้เรียกประชุม กลับพาคณะกรรมการและพนักงานไปประชุมสมมนาที่จังหวัดนครนายก จากพฤติการณ์ดังกล่าวแสดงถึงเจตนาของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 พยายามบ่ายเบี่ยงไม่เรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2553 และฝ่าฝืนคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์อย่างมีข้อพิรุธจนเป็นเหตุให้จำเลยที่ 1 กับพวก ซึ่งเห็นว่าคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 บริหารงานสหกรณ์โจทก์บกพร่องและทุจริตจนกระทั่งไม่มีเงินซื้อน้ำมันมาจำหน่ายให้แก่สมาชิก และค้างจ่ายเงินเดือนพนักงานสหกรณ์โจทก์ในเดือนกันยายน 2553 อาจสร้างความเสียหายให้แก่สหกรณ์โจทก์อย่างมากจึงไม่อาจทนเห็นความเสียหายจากการบริหารและปฏิบัติงานของคณะ

กรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 ต่อไป กรณีมีมูลเหตุทำให้จำเลยที่ 1 กับพวกเชื่อว่าสามารถดำเนินการประชุมในวันที่ 19 พฤษภาคม 2554 ดังกล่าว แล้วมีมติให้ปลดคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 ออกและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดใหม่ ต่อมาวันที่ 23 พฤษภาคม 2554 ซึ่งเป็นวันเปิดทำการสหกรณ์โจทก์ จำเลยที่ 1 กับพวกและพนักงานของโจทก์ไม่สามารถเข้าไปทำงานในที่ทำการสำนักงานของสหกรณ์โจทก์ จำเลยที่ 1 กับพวกไปแจ้งความลงบันทึกประจำวันไว้ที่สถานีตำรวจและเชิญเจ้าพนักงานตำรวจมาเป็นสักขีพยานตัดสินถูกกฎหมายเพื่อเข้าไปทำงานในสำนักงานของสหกรณ์โจทก์ตามปกติ ประกอบกับวันที่ 25 พฤษภาคม 2554 นายทะเบียนสหกรณ์มีคำวินิจฉัยว่า การเรียกและจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปีของฝ่ายจำเลยที่ 1 ไม่ชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับ ทำให้มติที่ออกมาไม่มีผลบังคับ และศาลชั้นต้นมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โจทก์ชุดที่ 38 เข้าดำเนินการสหกรณ์โจทก์ต่อไป จำเลยที่ 1 กับพวกก็ยอมปฏิบัติตาม พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบไม่มีน้ำหนักให้ฟังได้ว่า จำเลยทั้งยี่สิบกระทำได้กล่าวโดยประสงค์ต่อผลให้สหกรณ์โจทก์ได้รับความเสียหาย เพราะจำเลยทั้งยี่สิบกระทำได้ไปโดยมีเจตนาเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์และปกป้องมิให้สหกรณ์โจทก์ได้รับความเสียหายต่อไป จึงมิใช่เป็นการจงใจหรือกลั่นแกล้งที่จะให้สหกรณ์โจทก์เกิดความเสียหายตามที่โจทก์ฎีกา จำเลยทั้งยี่สิบจึงไม่ได้กระทำความผิดต่อโจทก์ตามฟ้อง ปัญหาอื่นนอกจากนี้ไม่จำต้องวินิจฉัยต่อไป ศาลอุทธรณ์พิพากษาชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

(มนูพงศ์ รุจิภัณฑะ-อดิศักดิ์ ปัตรวลี-เฉลิมศักดิ์ ภัทรสมันต์)

ศาลจังหวัดมีนบุรี - นายวราเชน ชูพงศ์

ศาลอุทธรณ์ - นายวิชาญ ศิริเศรษฐ์

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

พ343/2555

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7395/2541

ร้านสหกรณ์ กลาโหม จำกัด
นายทะเบียน สหกรณ์โจทก์
จำเลย

ป.พ.พ. มาตรา 193/9, 1195

พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2511 มาตรา 46

โจทก์ได้มีหนังสือขอความเห็นชอบในการจัดสรรกำไรสุทธิ ประจำปี 2537 ต่อจำเลยในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์ จำเลยก็มีหนังสือให้คำแนะนำแก่โจทก์ตามคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ เกี่ยวกับการปฏิบัติทางบัญชี เรื่อง การเอาประกันและการจำหน่ายทรัพย์สินถาวรของสหกรณ์ แนะนำให้โจทก์จัดสรร เป็นเงินสำรอง ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และจัดสรรเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว กำไรสุทธิที่เหลือ ให้สมทบเป็นเงินสำรองทั้งสิ้น เมื่อจำเลยมีหนังสือแนะนำ การปฏิบัติให้โจทก์ทราบดังกล่าวแล้ว และตามข้อบังคับของโจทก์ ข้อ 33 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ว่า ที่ประชุมใหญ่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยปัญหาทุกอย่าง ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ซึ่งรวมทั้งในข้อต่อไปนี้ (14) พิจารณาและปฏิบัติตามข้อบังคับของนายทะเบียนสหกรณ์ ฯลฯ แต่ที่ประชุมใหญ่ของโจทก์กลับไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อแนะนำ ของจำเลย โดยในการประชุมใหญ่เพื่อจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี 2537 ได้ลงมติให้นำกำไรสุทธิมาจัดสรรเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วน แห่งราคาสินค้าที่สมาชิกได้ซื้อร้อยละ 4 จ่ายเป็นเงินโบนัส แก่กรรมการดำเนินการผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ร้อยละ 5 จ่ายเป็นทุนส่งเสริมสวัสดิการแก่เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ร้อยละ 10 และจ่ายเป็นทุนรักษาระดับการจ่ายเงินปันผลร้อยละ 10 นอกเหนือจากที่จำเลยแนะนำไว้ ดังนี้ ย่อมเห็นได้ว่ามติที่ประชุมใหญ่ของโจทก์ดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อแนะนำของจำเลย ซึ่งเป็นคำแนะนำการปฏิบัติทางบัญชี เรื่อง การเอาประกันและการจำหน่ายทรัพย์สินถาวรของสหกรณ์ เพื่อให้การปฏิบัติทางบัญชี ของสหกรณ์ที่มีการเอาประกันและการจำหน่ายทรัพย์สินถาวรเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ทั้งชอบด้วยหลักการของสหกรณ์ด้วย ดังนั้นเมื่อจำเลยเห็นว่ามติของที่ประชุมใหญ่ของโจทก์ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อแนะนำของจำเลยโดยชัดแจ้ง อันเป็นการขัดต่อข้อบังคับของโจทก์ข้อ 33(14) จำเลยจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 มาตรา 46 สั่งเพิกถอนมตินั้นได้โดยชอบด้วยกฎหมาย คำสั่งของจำเลยที่ให้เพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ของโจทก์นั้นจำเลยในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์สั่งโดยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 มาตรา 46 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับแก่สหกรณ์จำกัดเท่านั้นโดยมุ่งประโยชน์เพื่อควบคุมดูแล กำกับให้การดำเนินการของสหกรณ์จำกัดทุกแห่งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นประโยชน์แก่สมาชิกทั้งมวลจำเลยในฐานะนายทะเบียนหาได้มีผลประโยชน์ใด ๆ ในสหกรณ์จำกัดไม่ ระยะเวลาในการเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ของโจทก์ จึงไม่อยู่ในระยะเวลาที่กำหนดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1195 และเมื่อจำเลยได้เพิกถอนมติดังกล่าว ก่อนการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2538 ของโจทก์ กรณีถือได้ว่า จำเลยได้ดำเนินการภายในระยะเวลาอันสมควร ทั้งการกระทำ ของจำเลยก็มิใช่เป็นการมิได้ใช้บังคับซึ่งสิทธิเรียกร้อง ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/9 จึงไม่ขาดอายุความตามกฎหมาย

โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งของจำเลยเรื่องการเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2537 ตามหนังสือของจำเลยฉบับลงวันที่ 17 มิถุนายน 2539

จำเลยให้การต่อสู้คดี ขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ปัญหาแรกที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์มีว่าคำสั่งของจำเลยในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์ที่สั่งเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ของโจทก์เกี่ยวกับการจัดสรรกำไรประจำปี 2537 ตามเอกสารหมายเลข 3 ขอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โจทก์ฎีกาว่า โจทก์มีอำนาจในการพิจารณาและปฏิบัติตามคำแนะนำของจำเลยในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์ได้นั้น เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผลการดำเนินงานกิจการตามวัตถุประสงค์ของโจทก์ในปี 2537 ขาดทุนเป็นเงิน 99,872.77 บาท แต่เนื่องจากในปีดังกล่าวโจทก์ขายที่ดินแถวพร้อมที่ดินได้ในราคา 2,800,000 บาท เมื่อรวมราคาที่ดินแถวพร้อมที่ดินโจทก์กลับมีกำไร ทางบัญชีเป็นเงิน 2,402,376.23 บาท โจทก์ได้มีหนังสือลงวันที่ 2 มิถุนายน 2538 ขอความเห็นชอบในการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี 2537 ต่อจำเลย จำเลยก็มีหนังสือตามเอกสารหมายเลข 2 ให้คำแนะนำแก่โจทก์ว่ากำไรสุทธิของโจทก์จำนวน 2,402,376.23 บาท เป็นกำไรที่เกิดจากการจำหน่ายทรัพย์สินถาวรทั้งจำนวน หากไม่มีการจำหน่ายทรัพย์สินแล้ว โจทก์จะไม่มีกำไรสุทธิประจำปีที่จะนำมาจัดสรรได้ เพราะผลการดำเนินงานตามปกติประสบกับการขาดทุนจำนวน 99,872.77 บาท ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติทางบัญชี เรื่อง การเอาประกันและการจำหน่ายทรัพย์สินถาวรของสหกรณ์ลงวันที่ 20 เมษายน 2516 ตามเอกสารหมายเลข 4 ซึ่งได้กำหนดไว้ชัดเจนว่า ในกรณีที่สหกรณ์มีกำไรจากการขายทรัพย์สินถาวรรวมอยู่ด้วย ให้สหกรณ์กันเงินกำไรจากการขายทรัพย์สินถาวรออกก่อนการคำนวณเพื่อจ่ายเป็นเงินโบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ หรือจ่ายเป็นเงินอื่นใดที่มีผลให้กรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ได้รับประโยชน์ จำเลยจึงแนะนำให้โจทก์จัดสรรเป็นเงินสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิ แต่ต้องไม่เกิน 10,000 บาท และจัดสรรเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้วเป็นเงิน 54,100.60 บาท กำไรสุทธิที่เหลือให้สมทบเป็นเงินสำรองทั้งสิ้น เมื่อจำเลยมีหนังสือแนะนำการปฏิบัติให้โจทก์ทราบตามเอกสารหมายเลข 2 ดังกล่าวแล้ว และตามข้อบังคับของโจทก์เอกสารหมายเลข 5 ข้อ 33 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ว่า ที่ประชุมใหญ่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ซึ่งรวมทั้งในข้อต่อไปนี้ (14) พิจารณาและปฏิบัติตามข้อบังคับของนายทะเบียนสหกรณ์ ฯลฯ แต่ที่ประชุมใหญ่ของโจทก์กลับไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อแนะนำของจำเลยโดยในการประชุมใหญ่เพื่อจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี 2537 เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2538 ได้ลงมติให้นำกำไรสุทธิมาจัดสรรเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนแห่งราคาสินค้าที่สมาชิกได้ซื้อร้อยละ 4 เป็นเงิน 435,123.73 บาท จ่ายเป็นเงินโบนัสแก่กรรมการดำเนินการผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ร้อยละ 5 เป็นเงิน 120,118.80 บาท จ่ายเป็นทุนส่งเสริมสวัสดิการแก่เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ร้อยละ 10 เป็นเงิน 240,237.63 บาท และจ่ายเป็นทุนรักษาระดับการจ่ายเงินปันผลร้อยละ 10 เป็นเงิน 240,237.63 บาท นอกเหนือจากที่จำเลยแนะนำไว้ ดังนี้ ย่อมเห็นได้ว่ามติที่ประชุมใหญ่ของโจทก์ดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อแนะนำของจำเลย ซึ่งเป็นคำแนะนำการปฏิบัติทางบัญชีเรื่องการเอาประกันและการจำหน่ายทรัพย์สินถาวรของสหกรณ์เพื่อให้การปฏิบัติทางบัญชีของสหกรณ์ที่มีการเอาประกันและการจำหน่ายทรัพย์สินถาวรเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปทั้งขอบด้วยหลักการของสหกรณ์ด้วย ดังนั้น เมื่อจำเลยเห็นว่า มติของที่ประชุมใหญ่ของโจทก์ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อแนะนำของจำเลยโดยชัดแจ้งอันเป็นการขัดต่อข้อบังคับของโจทก์ข้อ 33(14) จำเลยจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 มาตรา 46 สั่งเพิกถอนมตินั้นได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ในประการสุดท้ายมีว่าการที่จำเลยสั่งเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ของโจทก์ดังกล่าว ขาดอายุความตามกฎหมายหรือไม่ โจทก์ฎีกาว่า ในกรณีดังกล่าวพระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2511 มิได้กำหนดเรื่องอายุความ ไว้ ต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1195 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใกล้เคียงมาใช้บังคับ เมื่อจำเลยมีหนังสือเพิกถอน มติที่ประชุมใหญ่ของโจทก์ล่วงหน้าการลงมติเกินกว่า 1 เดือน จึงขาดอายุความตามกฎหมาย ดังนั้นเห็นว่าคำสั่งของจำเลยที่ให้เพิกถอน มติที่ประชุมใหญ่ของโจทก์ตามเอกสารหมายเลข 3 นั้น จำเลยในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์สั่งโดยอำนาจตามความในพระราช บัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 มาตรา 46 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับแก่สหกรณ์จำกัดเท่านั้นโดยมุ่งประโยชน์เพื่อควบคุมดูแล กำกับให้การดำเนินการของสหกรณ์จำกัดทุกแห่งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นประโยชน์แก่สมาชิกทั้งมวล จำเลยในฐานะ นายทะเบียนหาได้มีผลประโยชน์ใด ๆ ในสหกรณ์จำกัดไม่ ระยะเวลาในการเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ของโจทก์จึงไม่อยู่ในระยะ เวลาที่กำหนดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1195 และเมื่อจำเลยได้เพิกถอนมติดังกล่าวก่อนการประชุมใหญ่ สามัญประจำปี 2538 ของโจทก์กรณีถือได้ว่าจำเลยได้ดำเนินการภายในระยะเวลาอันสมควรดังที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยไว้แล้ว ทั้ง การกระทำของจำเลยก็มีใช่เป็นการมิได้ใช้บังคับซึ่งสิทธิเรียกร้องภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 193/9 จึงไม่ขาดอายุความตามกฎหมาย

พิพากษายืน

(ระพีพร บรรจงศิลป์-ประกาศ บุรพวงกูร-วุฒินันท์ สุขสว่าง)

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 981/2531

สหกรณ์การเกษตร บัวใหญ่ จำกัด
นาย อีสระ ประยูรานุสรณ์ กับพวกโจทก์
จำเลย

ป.พ.พ. มาตรา 420

แม้ไม่มีระเบียบห้ามคณะกรรมการของสหกรณ์ลงมติให้กรรมการผู้รับมอบอำนาจลงลายมือชื่อในเอกสารเบิกเงินไว้ล่วงหน้า ก็ถือได้เพียงว่าจำเลยมิได้กระทำให้ละเมิดด้วยการจงใจกระทำโดยผิดกฎหมายเท่านั้น แต่การที่จะวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำให้ละเมิดต่อโจทก์หรือไม่ ยังต้องวินิจฉัยต่อไปด้วยว่า จำเลยได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหายหรือไม่และความเสียหายเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลยหรือไม่ ซึ่งบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำหรือปฏิบัติอย่างไรบ้าง คำว่าหน้าที่ในที่นี้หาจำเป็นต้องเป็นหน้าที่ที่มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้โดยแจ้งชัดไม่

จำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 เป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์โจทก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ภายในกรอบเช่นวิญญูชนผู้อยู่ในฐานะเช่นจำเลยพึงปฏิบัติ โดยต้องกระทำการด้วยความระมัดระวังในอันที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ การที่จำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 ได้ร่วมกันมีมติให้กรรมการผู้รับมอบอำนาจ 2 ใน 3 ลงลายมือชื่อในใบเบิกเงินที่ยังไม่กรอกข้อความไว้ล่วงหน้า จนเป็นเหตุให้มีผู้นำใบเบิกเงินดังกล่าวไปใช้ถอนเงินของโจทก์จากธนาคารแล้วเอาไปเป็นประโยชน์ส่วนตัวถือได้ว่าจำเลยปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่อ แต่ส่วนที่ว่าจำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้โจทก์ตามฟ้องหรือไม่นั้น โจทก์จะต้องนำสืบให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลยคือเป็นความเสียหายซึ่งจำเลยได้คาดเห็นหรือควรจะได้คาดเห็นว่าย่อมจะเกิดขึ้นได้จากการกระทำโดยประมาทเลินเล่อของตน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 ไม่อาจคาดเห็นหรือควรจะได้คาดเห็นว่า จะเกิดความเสียหายเช่นที่โจทก์ได้รับในคดีนี้ขึ้นได้เลยความเสียหายของโจทก์จึงหาใช่ความเสียหายที่เป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 ไม่ จำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามฟ้องแก่โจทก์ (ข้อความในวรรคสองวินิจฉัยโดยมติที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาครั้งที่ 1/2531)

จำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 เป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์โจทก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ภายในกรอบเช่นวิญญูชนผู้อยู่ในฐานะเช่นจำเลยพึงปฏิบัติ โดยต้องกระทำการด้วยความระมัดระวังในอันที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ การที่จำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 ได้ร่วมกันมีมติให้กรรมการผู้รับมอบอำนาจ 2 ใน 3 ลงลายมือชื่อในใบเบิกเงินที่ยังไม่กรอกข้อความไว้ล่วงหน้า จนเป็นเหตุให้มีผู้นำใบเบิกเงินดังกล่าวไปใช้ถอนเงินของโจทก์จากธนาคารแล้วเอาไปเป็นประโยชน์ส่วนตัวถือได้ว่าจำเลยปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่อ แต่ส่วนที่ว่าจำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้โจทก์ตามฟ้องหรือไม่นั้น โจทก์จะต้องนำสืบให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลยคือเป็นความเสียหายซึ่งจำเลยได้คาดเห็นหรือควรจะได้คาดเห็นว่าย่อมจะเกิดขึ้นได้จากการกระทำโดยประมาทเลินเล่อของตน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 ไม่อาจคาดเห็นหรือควรจะได้คาดเห็นว่า จะเกิดความเสียหายเช่นที่โจทก์ได้รับในคดีนี้ขึ้นได้เลยความเสียหายของโจทก์จึงหาใช่ความเสียหายที่เป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 ไม่ จำเลยที่ 3 ถึงที่ 15 จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามฟ้องแก่โจทก์ (ข้อความในวรรคสองวินิจฉัยโดยมติที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาครั้งที่ 1/2531)

(นิติบัญญัติ-ลีมานนท์-สุพจน์ นาถะพินธุ-วีระชัย สุตรสุวรรณ)

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 397/2554

สหกรณ์การเกษตรบางปลาม้า
นายเกษตรชัย อุณวิจิตร กับพวกโจทก์
จำเลย

ป.พ.พ. มาตรา 77, 448, 820, 821, 822, 823

ในขณะที่จำเลยที่ 1 เป็นประธานกรรมการดำเนินการของโจทก์ และจำเลยที่ 2 ถึงที่ 14 เป็นคณะกรรมการ ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2540 ของโจทก์มีมติอนุมัติให้ซื้อรถยนต์เพื่อใช้ในกิจการของโจทก์สองคัน ในวงเงิน 1,500,000 บาท ต่อมา จำเลยทั้งสิบสี่ซื้อรถยนต์ยี่ห้อฟอร์ด 1 คัน ราคา 291,970 บาท และยี่ห้อเบนซ์ 1 คัน ราคา 1,750,000 บาท เกินกว่าวงเงินตามมติของโจทก์ดังกล่าวถึง 541,970 บาท ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยข้อบังคับของโจทก์ และทำให้โจทก์เสียหาย เพราะโจทก์จะต้องจ่ายเงินซื้อรถยนต์ในราคาที่สูงเกินไป แทนที่จะนำเงินจำนวนนั้นไปใช้อย่างอื่นตามวัตถุประสงค์ของโจทก์เป็นการไม่ประหยัดไม่ต้องด้วยวัตถุประสงค์ของโจทก์ ที่จำเลยทั้งสิบสี่อ้างว่าโจทก์ให้สัตยาบันยอมรับการกระทำดังกล่าวแล้ว ทั้งโจทก์ยังขายรถยนต์ทั้งสองคัน โดยหักค่าเสื่อมราคาแล้วไม่ขาดทุนไม่ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายนั้น เห็นว่า ความเสียหายของโจทก์เกิดขึ้นนับแต่วันที่จำเลยทั้งสิบสี่ซื้อรถยนต์ทั้งสองคันดังกล่าว แม้ภายหลังโจทก์จะขายรถยนต์ทั้งสองคันโดยหักค่าเสื่อมราคาแล้วไม่ขาดทุนก็ไม่อาจทำให้ความเสียหายของโจทก์กลับเป็นไม่มีความเสียหายอีกได้ และการให้สัตยาบันยอมรับการกระทำของจำเลยทั้งสิบสี่ก็เป็นเพียงทำให้โจทก์ต้องรับผิดชอบต่อผู้ขายรถยนต์ทั้งสองคัน ผู้สุจริตจากการกระทำของจำเลยทั้งสิบสี่ตาม ป.พ.พ. มาตรา 77 ประกอบมาตรา 820 ถึง 823 เท่านั้นโดยมิได้ทำให้จำเลยทั้งสิบสี่พ้นความรับผิดชอบในความเสียหายจากการกระทำของตนต่อโจทก์

เมื่อปรากฏว่าตั้งแต่วันที่จำเลยทั้งสิบสี่อนุมัติให้ซื้อรถยนต์ทั้งสองคัน จนถึงวันที่ 20 ธันวาคม 2543 อันเป็นวันที่นายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งให้จำเลยทั้งสิบสี่พ้นจากตำแหน่งและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการชั่วคราว จำเลยทั้งสิบสี่ยังมิได้นำเป็นกรรมการดำเนินการของโจทก์อยู่ จึงยังถือไม่ได้ว่าก่อนหน้าวันที่ 20 ธันวาคม 2543 โจทก์ทราบเหตุการณ์กระทำละเมิดของจำเลยทั้งสิบสี่ แต่ถือว่าโจทก์ได้ทราบถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ผิดต้องชำระค่าสินไหมทดแทนวันที่ 20 ธันวาคม 2543 อันเป็นวันที่นายทะเบียนสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรีมีคำสั่งให้จำเลยทั้งสิบสี่พ้นจากตำแหน่งและตั้งกรรมการดำเนินการโจทก์ชั่วคราว เมื่อโจทก์ยื่นฟ้องในวันที่ 28 สิงหาคม 2544 ฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสิบสี่ร่วมกันชำระเงิน 677,439.50 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน 541,970 บาท นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

จำเลยทั้งสิบสี่ให้การทำนองเดียวกันขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสิบสี่ร่วมกันใช้เงิน 677,439.50 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน 541,970 บาท นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ และให้จำเลยทั้งสิบสี่ร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 10,000 บาท

จำเลยทั้งสิบสี่อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 7 พิพากษายืน ให้จำเลยทั้งสิบสี่ใช้ค่าทนายความชั้นอุทธรณ์ 5,000 บาท แทนโจทก์

จำเลยทั้งสิบสี่ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงฟังยู่ได้ว่า โจทก์เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2511 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก โดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ โดยมีคณะกรรมการซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ของโจทก์เป็นผู้ดำเนินการแทนตามสำเนาใบสำคัญรับจดทะเบียนสหกรณ์และข้อบังคับของโจทก์ ขณะเกิดเหตุคดีนี้มีจำเลยที่ 1 เป็นประธานกรรมการดำเนินการ จำเลยที่ 2 ถึงที่ 14 เป็นกรรมการดำเนินการ โดยได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2539 ครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2540 เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2541 ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2540 ของโจทก์มีมติอนุมัติให้โจทก์ซื้อรถยนต์เพื่อใช้ในกิจการของโจทก์ 2 คัน ในวงเงิน 1,500,000 บาท เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2541 จำเลยทั้งสิบสี่ซื้อรถยนต์ยี่ห้อฟอร์ด 1 คัน ราคา 291,970 บาท และวันที่ 28 เมษายน 2541 ซื้อรถยนต์ยี่ห้อเบนซ์ 1 คัน ราคา 1,750,000 บาท รวม 2,041,970 บาท ซึ่งเกินกว่าวงเงินที่โจทก์กำหนดไว้ในแผนการดำเนินงานประจำปี 2541 เป็นเงิน 541,970 บาท และเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2541 จำเลยทั้งสิบสี่อนุมัติการซื้อรถยนต์ดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2543 นายทะเบียนสหกรณ์มีหนังสือแจ้งให้จำเลยทั้งสิบสี่ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวภายใน 30 วัน แต่จำเลยทั้งสิบสี่มิได้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง นายทะเบียนสหกรณ์จึงมีคำสั่งให้จำเลยทั้งสิบสี่พ้นจากตำแหน่งและตั้งคณะกรรมการดำเนินการโจทก์ชั่วคราวขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสิบสี่ว่า จำเลยทั้งสิบสี่กระทำความผิดต่อโจทก์และจะต้องรับผิดชอบค่าเสียหายแก่โจทก์หรือไม่เพียงใด เห็นว่า ตามข้อบังคับของโจทก์ที่ใช้บังคับในขณะที่เกิดเหตุ หมวดที่ 2 ข้อ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ของโจทก์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและช่วยเหลือส่วนรวม โดยใช้หลักคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์และจริยธรรมอันดีงามอันมีการประหยัดเป็นต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวม ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมจนสามารถอยู่ดีกินดีมีสันติสุข หมวดที่ 7 คณะกรรมการดำเนินการ ข้อ 56 และ 57 กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการไว้ว่าคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกโดยต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ อุดมการณ์ของสหกรณ์หลักการสหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ กฎหมาย ข้อบังคับระเบียบและมติของที่ประชุมใหญ่ตลอดจนในทางอันสมควร เพื่อให้บังเกิดผลดีแก่สหกรณ์ ทั้งนี้ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์ ถ้ากรรมการดำเนินการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการดำเนินการต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายให้แก่สหกรณ์ และตามข้อ 50 กำหนดอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการและเหรัญญิก ต้องดำเนินการตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ภายใต้ข้อบังคับระเบียบ มติ หรือคำสั่งของสหกรณ์ ดังนั้น การที่เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2541 ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2540 ของโจทก์มีมติอนุมัติให้ซื้อรถยนต์เพื่อใช้ในกิจการของโจทก์ 2 คัน ในวงเงิน 1,500,000 บาท ต่อมาวันที่ 27 และ 28 เดือนเดียวกัน จำเลยทั้งสิบสี่ซื้อรถยนต์ยี่ห้อฟอร์ด 1 คัน ราคา 291,970 บาท และยี่ห้อเบนซ์ 1 คัน ราคา 1,750,000 บาท เกินกว่าวงเงินตามมติของโจทก์ดังกล่าวถึง 541,970 บาท ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยข้อบังคับของโจทก์และทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย เพราะโจทก์จะต้องจ่ายเงินซื้อรถยนต์ในราคาที่สูงเกินไปแทนที่จะนำเงินจำนวนนั้นไปใช้อย่างอื่นตามวัตถุประสงค์ของโจทก์ เป็นการไม่ประหยัดไม่ต้องด้วยวัตถุประสงค์ของโจทก์ ที่จำเลยทั้งสิบสี่อ้างว่าเมื่อสมาชิกทุกคนของโจทก์รับรู้เรื่องการซื้อรถยนต์ทั้งสองคันดังกล่าวแล้ว ไม่มีผู้ใดคัดค้าน และโจทก์ได้ให้สัตยาบันยอมรับการกระทำดังกล่าวแล้ว ทั้งโจทก์ยังขายรถยนต์ทั้ง 2 คัน โดยหักค่าเสื่อมราคาแล้วไม่ขาดทุนไม่ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายนั้น เห็นว่า ความเสียหายของโจทก์จากการกระทำของจำเลยทั้งสิบสี่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่จำเลยทั้งสิบสี่ซื้อรถยนต์ทั้ง 2 คันดังกล่าว ส่วนภายหลังโจทก์จะขายรถยนต์ทั้งสองคันโดยหักค่าเสื่อมราคาแล้วไม่ขาดทุน ก็ไม่อาจทำให้ความเสียหายของโจทก์กลับเป็นไม่มีความเสียหายอีกได้ และการที่ไม่มีสมาชิกผู้ใดคัดค้านหรือโจทก์ให้สัตยาบันยอมรับการกระทำดังกล่าวของจำเลยทั้งสิบสี่ก็เป็นเพียงทำให้โจทก์ต้องรับผิดชอบ

ขอต่อผู้ขายรถยนต์ทั้ง 2 คัน ผู้สุจริตจากการกระทำของจำเลยทั้งสิบสี่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 77 ประกอบมาตรา 820 ถึง 823 เท่านั้น โดยมีได้ทำให้จำเลยทั้งสิบสี่พ้นความรับผิดชอบในความเสียหายจากการกระทำของตนต่อโจทก์ ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้จำเลยทั้งสิบสี่ร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ตามฟ้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของจำเลยทั้งสิบสี่ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสิบสี่ในข้อสุดท้ายว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความหรือไม่ เห็นว่า แม้จำเลยทั้งสิบสี่เสนอเรื่องการซื้อรถยนต์ทั้ง 2 คันดังกล่าวต่อที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2541 ของโจทก์ก็ตาม แต่ไม่ปรากฏว่ามีการเสนอเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2541 ตามที่จำเลยทั้งสิบสี่อ้าง เมื่อปรากฏว่าตั้งแต่วันที่จำเลยทั้งสิบสี่อนุมัติให้ซื้อรถยนต์ทั้งสองคันจนถึงวันที่ 20 ธันวาคม 2543 อันเป็นวันที่นายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งให้จำเลยทั้งสิบสี่พ้นจากตำแหน่งและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการชั่วคราวตามสำเนาคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ จำเลยทั้งสิบสี่ยังมิใช่เป็นกรรมการดำเนินการของโจทก์อยู่ จึงยังถือไม่ได้ว่าก่อนหน้าวันที่ 20 ธันวาคม 2543 โจทก์ทราบเหตุการณ์กระทำละเมิดของจำเลยทั้งสิบสี่ แต่ถือว่าโจทก์ได้ทราบถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ฟ้องต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนในวันที่ 20 ธันวาคม 2543 อันเป็นวันที่นายทะเบียนสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรีมีคำสั่งให้จำเลยทั้งสิบสี่พ้นจากตำแหน่งและตั้งกรรมการดำเนินการโจทก์ชั่วคราว เมื่อโจทก์ยื่นฟ้องในวันที่ 28 สิงหาคม 2544 ฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 7 วินิจฉัยว่าฟ้องโจทก์ไม่ขาดอายุความ ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วยฎีกาของจำเลยทั้งสิบสี่ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

พิพากษายืน ให้จำเลยทั้งสิบสี่ร่วมกันใช้ค่าทนายความชั้นฎีกา 2,500 บาท แทนโจทก์

(สมควร วิเชียรวรรณ-มณฑุพงศ์ รุจิกันทะ-ธนสิทธิ์ นิลกำแหง)

ศาลจังหวัดสุพรรณบุรี - นายสมศิลป์ โสเจยยะ

ศาลอุทธรณ์ภาค 7 - นายกษิติเดช จินสลด

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

พ583/2547

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 119/2524

สหกรณ์การเกษตรคลองท่อม จำกัดฯ
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขากระบี่โจทก์
จำเลย

ป.วิ.พ. มาตรา 177

ป.พ.พ. มาตรา 77

พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2511 มาตรา 24

จำเลยให้การว่า ค.จะได้รับมอบอำนาจจากโจทก์ให้ฟ้องคดีหรือไม่ จำเลยไม่ทราบและไม่รับรอง คำให้การเช่นนี้ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยให้การรับ โจทก์จึงยังมีหน้าที่สืบถึง ประเด็นข้อนี้

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2511 มาตรา 24 บัญญัติให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดเป็นผู้ดำเนินการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก และคณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน ทำการแทนก็ได้แต่ตามกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์โจทก์ มิได้กำหนดไว้ว่าในการดำเนินกิจการต่างๆ คณะกรรมการดังกล่าว จะต้องลงชื่อครบทุกคนหรือไม่เพียงใด จึงต้องนำบทบัญญัติทั่วไป เกี่ยวกับนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ ซึ่งมาตรา 77 กำหนดให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ดังนั้น เมื่อ คณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ 6 คนในจำนวน 7 คนได้ลงชื่อ ในหนังสือมอบอำนาจให้ ค.ฟ้องคดี จึงเป็นเสียงข้างมากตามนัย แห่งบทกฎหมายดังกล่าว หนังสือมอบอำนาจของโจทก์จึงสมบูรณ์ ตามกฎหมาย

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทสหกรณ์จำกัด คณะกรรมการดำเนินการของโจทก์มอบอำนาจให้ ค. ประธานกรรมการฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ ขอให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายในมูลละเมิดแก่โจทก์

จำเลยให้การว่า ค. จะได้รับมอบอำนาจจากโจทก์ให้ฟ้องคดีหรือไม่ จำเลยไม่ทราบและไม่รับรอง จำเลยมิได้กระทำความผิดต่อโจทก์ ขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า โจทก์มีคณะกรรมการดำเนินการ 7 คน แต่มีกรรมการลงชื่อในหนังสือมอบอำนาจเพียง 6 คน การมอบอำนาจให้ฟ้องคดีจึงไม่สมบูรณ์ พิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า หนังสือมอบอำนาจของโจทก์สมบูรณ์ตามกฎหมาย ค. มีอำนาจฟ้องคดี พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาใหม่ตามรูปคดี

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การที่จำเลยให้การว่า ค. จะได้รับมอบอำนาจจากโจทก์ให้ฟ้องคดีหรือไม่ จำเลยไม่ทราบและไม่รับรองนั้น คำให้การเช่นนี้ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยให้การรับ โจทก์จึงยังมีหน้าที่สืบถึงประเด็นข้อนี้ และฟังว่าคณะกรรมการของโจทก์ 6 คนได้มอบอำนาจให้ ค. ฟ้องคดีนี้จริงส่วนปัญหาว่าหนังสือมอบอำนาจดังกล่าวสมบูรณ์หรือไม่ นั้น พระราชบัญญัติ

สหกรณ์ พ.ศ. 2511 มาตรา 24 บัญญัติให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดคณะหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้ แต่ตามกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์โจทก์ก็ได้กำหนดไว้ว่าในการดำเนินกิจการต่าง ๆ คณะกรรมการดังกล่าวจะต้องลงชื่อครบทุกคนหรือไม่เพียงใดจึงต้องนำบทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับซึ่งมาตรา 77 บัญญัติให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ได้ลงชื่อในหนังสือมอบอำนาจถึง 6 คน ในจำนวน 7 คน จึงเป็นเสียงข้างมากตามนัยแห่งบทกฎหมายดังกล่าว หนังสือมอบอำนาจของโจทก์จึงสมบูรณ์ตามกฎหมายโจทก์โดย ค. ประธานกรรมการผู้รับมอบอำนาจจึงมีอำนาจฟ้องคดีนี้

พิพากษายืน

(พินิจ สังขนันท์-ทวี กสิยพงศ์-ธาดา วัชรนันท์)

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5865/2555

สหกรณ์เครดิตยูเนียนอาโอยามาไทย จำกัด
นายจามร ไม้หม่น กับพวกโจทก์
จำเลย

ป.อ. มาตรา 83, 86, 352

ป.วิ.อ. มาตรา 3, 5 (3)

พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 51

กรณีความผิดอาญาซึ่งกระทำต่อนิติบุคคล ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องหรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 3 และมาตรา 5 (3) สำหรับโจทก์ซึ่งเป็นนิติบุคคลตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 51 บัญญัติว่า "ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้" ประกอบกับข้อบังคับของโจทก์ ข้อ 58 (16) ระบุให้คณะกรรมการดำเนินการของโจทก์มีอำนาจและหน้าที่ให้ฟ้อง ต่อสู้อยู่คดีหรือดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์ฯ ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ที่เป็นเสียงข้างมาก จึงเป็นผู้แทนโจทก์ที่มีอำนาจฟ้องคดีด้วยตนเองหรือจะมอบหมายให้ผู้อื่นฟ้องคดีแทนก็ได้ เมื่อการฟ้องคดีนี้ไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ได้มอบหมายให้ ข. และ ก. ดำเนินคดีแทน แม้ ข. และ ก. จะเป็นกรรมการของโจทก์หรือสมาชิกโจทก์ก็ไม่อาจฟ้องคดีแทนโจทก์และไม่มีอำนาจมอบอำนาจให้ บ. ดำเนินคดีแทนโจทก์ได้ แม้กรรมการของโจทก์คนใดคนหนึ่งจะได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ก็ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 1 และที่ 2 โดยลำพัง

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 86, 352

ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้ว เห็นว่า คดีมีมูล ให้ประทับฟ้อง

จำเลยทั้งสามให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 วรรคแรก ประกอบมาตรา 83 จำคุกคนละ 6 เดือน สำหรับจำเลยที่ 3 ให้ยกฟ้อง

จำเลยที่ 1 และที่ 2 อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษากลับ ให้ยกฟ้อง

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาโจทก์ว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ เห็นว่า ในกรณีความผิดอาญาซึ่งกระทำต่อนิติบุคคลนั้น ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคลมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องหรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 3 และมาตรา 5 (3) สำหรับโจทก์ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 นั้น มาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า "ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้

ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกเพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้" ประกอบกับข้อบังคับของโจทก์ ข้อ 58 (16) ระบุให้คณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ มีอำนาจและหน้าที่ให้ฟ้อง ต่อสู้อย่างดี หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์ หรือประนีประนอมยอมความ หรือมอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา ดังนี้ คณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ที่เป็นเสียงข้างมาก จึงเป็นผู้แทนโจทก์ที่มีอำนาจฟ้องคดีด้วยตนเองหรือจะมอบหมายให้ผู้หนึ่งผู้ใดฟ้องคดีแทนก็ได้ เมื่อการฟ้องคดีนี้ไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ได้มอบหมายให้นางชูศรีและนายเกียรติศักดิ์ ดำเนินคดีแทน แม้นางชูศรีและนายเกียรติศักดิ์จะเป็นกรรมการของโจทก์หรือสมาชิกโจทก์ก็ไม่อาจฟ้องคดีแทนโจทก์ได้และไม่มีอำนาจมอบอำนาจให้นายบุญส่งดำเนินคดีแทน ทั้งขณะฟ้องคดีนี้มีการตั้งคณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ใหม่แล้วโดยจำเลยที่ 1 และที่ 2 ไม่ได้เป็นกรรมการของโจทก์อีกต่อไป แม้กรรมการของโจทก์คนใดคนหนึ่งจะได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ก็ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 1 และที่ 2 โดยลำพังคำพิพากษาศาลฎีกาที่โจทก์อ้างข้อเท็จจริงไม่ตรงกับคดีนี้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษามานั้นชอบแล้ว ฎีกาโจทก์ฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน

(อภิวรัตน์ ลัดพลี-ธงชัย เสนามนตรี-พศวัจน์ กนกนาก)

ศาลแขวงสมุทรปราการ - นางสาวสิรินธร สุขจินนัสกุล

ศาลอุทธรณ์ภาค 1 - นายนพดล คชรินทร์

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

อ4917/2553

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 21165/2556

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำกัด
นายประยอม มณีนพ กับพวกโจทก์
จำเลย

ป.พ.พ. มาตรา 71, 74, 448 วรรคหนึ่ง

พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 35, 51

พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 บัญญัติให้สหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมาตรา 51 บัญญัติให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้ ข้อบังคับของโจทก์ข้อ 65 ก็มีข้อความทำนองนี้ โดยในวรรคสอง กำหนดให้คณะกรรมการต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติของคณะกรรมการดำเนินการ และมติของที่ประชุมใหญ่ รวมทั้งในเรื่องการฟ้องและดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจการของโจทก์ สำหรับหนังสือมอบอำนาจของโจทก์นั้น มีคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 25 จำนวน 15 คน เป็นผู้ลงลายมือชื่อมอบอำนาจ เมื่อพิจารณาประกอบกับ ป.พ.พ. มาตรา 71 พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 และข้อบังคับของโจทก์ที่ใช้บังคับในขณะที่มีการมอบอำนาจ ไม่ปรากฏว่าจะต้องให้กรรมการดำเนินการของโจทก์ทุกคนลงลายมือชื่อเพื่อกระทำการแทนและให้มีผลผูกพันโจทก์ ดังนั้น แม้ต่อมาศาลปกครองขอนแก่นพิพากษาเพิกถอนคำวินิจฉัยของสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น ซึ่งศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืน ทำให้ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งยังคงมีผลอยู่ โดยตัดสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานกรรมการดำเนินการของ บ. ซึ่งส่งผลให้การสมัครรับเลือกตั้งของ บ. ไม่ชอบและไม่เป็นผลตามกฎหมาย บ. ไม่มีฐานะเป็นประธานกรรมการดำเนินการของโจทก์ในขณะที่ยกเลิกลายมือชื่อมอบอำนาจให้ตนเองและหรือ ส. กรรมการดำเนินการของโจทก์อีกคนหนึ่งเป็นตัวแทนรับมอบอำนาจตามหนังสือมอบอำนาจก็ตาม แต่กรรมการดำเนินการของโจทก์ที่ยังเหลืออยู่อีก 14 คน ยังมีจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นเสียงข้างมากที่จะดำเนินการแทนโจทก์ได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 71 และถือว่าโจทก์มอบอำนาจให้ ส. ดำเนินคดีแล้ว การดำเนินการของ ส. ในฐานะผู้รับมอบอำนาจของโจทก์และผู้แต่งตั้งทนายความจึงชอบด้วยกฎหมาย ข้อบังคับ และหนังสือมอบอำนาจของโจทก์ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

แม้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 448 วรรคหนึ่ง อายุความในมูลละเมิดมีกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะฟ้องต้องใช้คำสินไหมทดแทน แต่มาตรา 74 บัญญัติว่า ถ้าประโยชน์ได้เสียของนิติบุคคลขัดกับประโยชน์ได้เสียของผู้แทนของนิติบุคคลในการอันใด ผู้แทนของนิติบุคคลนั้นจะเป็นผู้แทนในการอันนั้นไม่ได้ ดังนั้น กรณีละเมิดทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายโดยมีคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 24 ของโจทก์ทั้งคณะถูกฟ้องเป็นจำเลยที่ 3 ถึงที่ 17 ในคดีนี้ แม้จำเลยดังกล่าวจะเป็นผู้แทนของโจทก์อยู่ในขณะนั้น และได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะฟ้องต้องใช้คำสินไหมทดแทนในวันดังกล่าวก็ตาม แต่ไม่อาจถือได้ว่าการรู้เช่นนั้นเป็นการรู้ของโจทก์แล้วอันจะทำให้อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 โดยต้องถือว่าโจทก์รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะฟ้องต้องใช้คำสินไหมทดแทนเมื่อคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 25 ของโจทก์ซึ่งเป็นกรรมการชุดใหม่รู้ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 25 ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2547 และได้ฟ้องเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2547 ฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ 1 ร่วมกันหรือแทนกันกับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 20 ชำระเงินจำนวน 225,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

จำเลยที่ 1 ถึงที่ 20 ให้การขอหยักฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งยี่สิบร่วมกันชำระเงินจำนวน 58,067.85 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันที่ 6 ตุลาคม 2546 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยทั้งยี่สิบร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 1,000 บาท

จำเลยที่ 3 ถึงที่ 9 และจำเลยที่ 12 ถึงที่ 20 อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษากลับให้ยกฟ้องโจทก์ โดยไม่ตัดสิทธิโจทก์ที่จะนำคดีมาฟ้องร้องใหม่ภายในกำหนดอายุความ ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ

โจทก์ฎีกา โดยผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นรับรองว่ามีเหตุสมควรที่จะฎีกาในข้อเท็จจริงได้

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ โดยโจทก์ฎีกาว่า คำพิพากษาของศาลปกครองขอนแก่นที่ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนซึ่งมีผลให้การที่นางบุปผา สมัครับเลือกตั้งเป็นประธานกรรมการดำเนินการของโจทก์ไม่ชอบและไม่มีผลตามกฎหมาย ไม่ทำให้หนังสือมอบอำนาจของโจทก์ซึ่งนางบุปผาร่วมลงลายมือชื่อ ต้องสิ้นผลบังคับไปด้วย โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องนั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 37 บัญญัติให้สหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมาตรา 51 บัญญัติให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็น ผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้ ข้อบังคับของโจทก์ในข้อ 65 ก็มีข้อความทำนองเดียวกันนี้ โดยข้อบังคับข้อ 65 วรรคสอง กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติของคณะกรรมการดำเนินการ และมติของที่ประชุมใหญ่ รวมทั้งใน (17) เรื่องการฟ้องและดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจการของโจทก์สำหรับหนังสือมอบอำนาจของโจทก์นั้น มีคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 25 จำนวน 15 คน ตามคำสั่งสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำกัด ที่ 17/2547 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2547 เป็นผู้ลงลายมือชื่อมอบอำนาจ เมื่อพิจารณาประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 71 ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่นิติบุคคลมีผู้แทนหลายคน การดำเนินกิจการของนิติบุคคลให้เป็นไปตามเสียงข้างมากของผู้แทนนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะได้มีข้อกำหนดไว้เป็นประการอื่นในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง เมื่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 และข้อบังคับของโจทก์ที่ใช้บังคับในขณะที่มีการมอบอำนาจไม่ปรากฏว่า จะต้องให้กรรมการดำเนินการของโจทก์ทุกคนลงลายมือชื่อเพื่อกระทำการแทนและให้มีผลผูกพันโจทก์ ดังนั้น แม้ต่อมาศาลปกครองขอนแก่นพิพากษาเพิกถอนคำวินิจฉัยของสหกรณ์จังหวัดขอนแก่นตามหนังสือสำนักงานสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น ที่ ขก 0010/022 ลงวันที่ 22 เมษายน 2547 โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่มิหนังสือดังกล่าว ซึ่งศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืน ทำให้ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งฉบับที่ 9/2547 ยังคงมีผลอยู่โดยตัดสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานกรรมการดำเนินการของนางบุปผา ซึ่งส่งผลให้การสมัครรับเลือกตั้งของนางบุปผาไม่ชอบและไม่มีผลตามกฎหมาย นางบุปผาไม่มีฐานะเป็นประธานกรรมการดำเนินการของโจทก์ในขณะที่ยังมีหนังสือมอบอำนาจให้ตนเองและหรือนายสมเกียรติ กรรมการดำเนินการของโจทก์อีกคนหนึ่งเป็นตัวแทนรับมอบอำนาจดำเนินคดีนี้ก็ตาม แต่กรรมการดำเนินการของโจทก์ที่ยังเหลืออยู่อีก 14 คน ยังมีจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นเสียงข้างมากที่จะดำเนินการแทนโจทก์ได้ตามมาตรา 71 ดังกล่าว และเนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏในสำนวนคดีว่านายสมเกียรติเป็นผู้ลงลายมือแต่งตั้งทนายความดำเนินคดีนี้ ดังนั้น การดำเนินการของนายสมเกียรติในฐานะผู้รับมอบอำนาจโจทก์และผู้แต่งตั้งทนายความจึงชอบด้วยกฎหมาย ข้อบังคับและหนังสือมอบอำนาจของโจทก์แล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษามานั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาข้อนี้ของโจทก์ฟังขึ้น

แม้ปัญหาตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ 3 ถึงที่ 8 และที่ 12 ถึงที่ 15 อุทธรณ์ของจำเลยที่ 9 ที่ 16 และที่ 17 และอุทธรณ์ของจำเลยที่ 18 ถึงที่ 20 ว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความ 1 ปี หรือไม่ และจำเลยผู้อุทธรณ์ต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือไม่ เพียงใด ศาลอุทธรณ์ภาค 4 ยังมีไว้วินิจฉัย แต่เมื่อคู่ความได้สืบพยานกันมาจนพอวินิจฉัยได้แล้ว ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวโดยไม่จำเป็นต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค 4 วินิจฉัยก่อน สำหรับปัญหาว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความ 1 ปี หรือไม่ จำเลยดังกล่าวอุทธรณ์ทำนองเดียวกันว่า วันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 เป็นวันที่โจทก์รู้เหตุแห่งความเสียหายเพราะพนักงานสอบสวนเข้าตรวจค้นสำนักงานของโจทก์ และได้ประชุมร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 24 ของโจทก์ซึ่งถูกฟ้องเป็นคดีนี้ เมื่อนับถึงวันฟ้องเกิน 1 ปี จึงขาดอายุความ เห็นว่า ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการของโจทก์เป็นไปตามข้อบังคับของโจทก์ข้อ 68 ที่กำหนดว่า ถ้าคณะกรรมการดำเนินการกระทำหรืองดเว้นกระทำการหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก...คณะกรรมการดำเนินการต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่สหกรณ์ แม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนก็ตาม แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 74 บัญญัติว่า ถ้าประโยชน์ได้เสียของนิติบุคคลขัดกับประโยชน์ได้เสียของผู้แทนของนิติบุคคลในการอันใด ผู้แทนของนิติบุคคลนั้นจะเป็นผู้แทนในการอันนั้นไม่ได้ ดังนั้น กรณีละเมิดทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายโดยมีคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 24 ของโจทก์ ทั้งคณะถูกฟ้องเป็นจำเลยที่ 3 ถึงที่ 17 ในคดีนี้ แม้จำเลยดังกล่าวจะเป็นผู้แทนของโจทก์อยู่ในขณะนั้น และได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนในวันดังกล่าวก็ตาม แต่ไม่อาจถือได้ว่าการรู้เช่นนั้นเป็นการรู้ของโจทก์แล้วอันจะทำให้อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 โดยต้องถือว่าโจทก์รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน เมื่อคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 25 ของโจทก์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ชุดใหม่รู้ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 25 ของโจทก์ ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2547 และได้ฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2547 ฟ้องโจทก์จึงยังไม่ขาดอายุความอุทธรณ์ของจำเลยที่ 3 ถึงที่ 8 และที่ 12 ถึงที่ 15 อุทธรณ์ของจำเลยที่ 9 ที่ 16 และที่ 17 และอุทธรณ์ของจำเลยที่ 18 ถึงที่ 20 ฟังไม่ขึ้น

สำหรับปัญหาว่า จำเลยทั้งสี่สืบจะต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือไม่ เพียงใด เห็นว่า การนำโฉนดที่ดินเลขที่ 157167 ตำบลบ้านหว้า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้เงินกู้พิเศษของจำเลยที่ 1 ที่มีต่อโจทก์ออกไปจดทะเบียนไถ่ถอนจำนองและขายให้แก่นายสำราญโดยขณะนั้นหนี้เงินกู้พิเศษของจำเลยที่ 1 ยังชำระไม่ครบถ้วน เป็นการทำให้หนี้เงินกู้พิเศษของจำเลยที่ 1 ไม่มีที่ดินเป็นหลักประกัน ซึ่งขัดต่อระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการให้สหกรณ์ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ถือปฏิบัติในเรื่องการให้เงินกู้แก่สมาชิก พ.ศ.2542 ข้อ 4 ที่ห้ามมิให้ใช้บุคคลเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้พิเศษโดยเด็ดขาด การกระทำดังกล่าวย่อมทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ส่วนความรับผิดชอบในความเสียหายต่อโจทก์นั้น ข้อบังคับของโจทก์ข้อ 68 กำหนดความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการไว้ว่า ถ้ากรรมการดำเนินการสหกรณ์กระทำหรืองดเว้นกระทำการหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก หรือสหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงินการบัญชีหรือกิจการหรือฐานะการเงินตามรายงานการสอบบัญชีหรือรายงานการตรวจสอบเป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการดำเนินการต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่สหกรณ์ นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 77 บัญญัติให้นายทนายสัญญาว่าด้วยตัวแทนแห่งประมวลกฎหมายนี้มาใช้บังคับแก่ความเกี่ยวพันระหว่างนิติบุคคลกับผู้แทนของนิติบุคคล จำเลยที่ 3 ถึงที่ 17 เป็นกรรมการในคณะกรรมการดำเนินการของโจทก์ จึงเป็นผู้แทนของโจทก์ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 70 เมื่อการกระทำดังกล่าวข้างต้นทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย และขณะเกิดเหตุจำเลยที่ 3 ถึงที่ 17 เป็นกรรมการในคณะกรรมการดำเนินการของโจทก์และเป็นผู้แทนโจทก์ซึ่งเป็นนิติบุคคล จำเลยที่ 3 ถึงที่ 17 จึงต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ตามข้อบังคับข้อ 68 ของโจทก์และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 77 ประกอบมาตรา 812 ส่วนจำเลยที่ 18 เป็นผู้จัดการ จำเลยที่ 19 และที่ 20 เป็นเจ้าหน้าที่สินเชื่อของโจทก์มีหน้าที่จัดทำและตรวจสอบเอกสารก่อนนำเสนอคณะกรรมการ

ดำเนินการพิจารณาอนุมัติซึ่งย่อมทราบระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ที่ห้ามมิให้บุคคลเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้พิเศษโดยเด็ดขาด เป็นอย่างดี แต่ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัดเป็นเหตุให้โจทก์รับความเสียหาย จำเลยที่ 18 ถึงที่ 20 จึงต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ สำหรับจำเลยที่ 1 และที่ 2 นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏตามสำเนาหนังสือมอบอำนาจฉบับลงวันที่ 3 ตุลาคม 2546 ว่า จำเลยที่ 1 ได้ลงลายมือชื่อเป็นผู้มอบอำนาจให้จำเลยที่ 2 ไถ่ถอนและขายที่ดินโฉนดเลขที่ 157167 ซึ่งจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้เงินกู้พิเศษแก่โจทก์ โดยขณะนั้นจำเลยที่ 1 ยังชำระหนี้เงินกู้พิเศษให้แก่โจทก์ไม่ครบถ้วน การกระทำดังกล่าวทำให้หนี้เงินกู้พิเศษที่มีต่อโจทก์ไม่มีที่ดินเป็นหลักประกัน ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย จำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ด้วย ส่วนค่าเสียหายที่ศาลชั้นต้นกำหนดให้จำเลยทั้งยี่สิบร่วมกันรับผิดชอบใช้ให้แก่โจทก์นั้น เป็นจำนวนที่เหมาะสมแล้ว แต่ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ดอกเบี้ยนับแต่วันที่ 6 ตุลาคม 2546 อันเป็นวันทำละเมิดเกิดไปจากที่โจทก์มีคำขอดอกเบี้ยนับถัดจากวันฟ้องไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 วรรคหนึ่ง ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและเห็นสมควรแก้ไขให้ถูกต้อง

อนึ่ง ทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกามีเพียงจำนวนต้นเงินและดอกเบี้ยตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นคำนวณถึงวันฟ้อง แต่โจทก์เสียค่าขึ้นศาลชั้นฎีกาตามทุนทรัพย์ตามคำฟ้อง จึงต้องคืนค่าขึ้นศาลส่วนที่เสียเกินมาให้แก่โจทก์ พิพากษากลับ ให้บังคับคดีไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น แต่ดอกเบี้ยให้นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 14 ธันวาคม 2547) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ คืนค่าขึ้นศาลในชั้นฎีกาส่วนที่เสียเกินมาแก่โจทก์ ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกานอกจากที่สั่งคืนให้เป็นพับ

(กฤษฎีกาจิรัฐ คุณาจิรภรณ์-พิศล พิรุณ-เสรี เพศประเสริฐ)

ศาลแขวงขอนแก่น - นายปรีชา พันธไชย

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

พ3364/2548

หมายเหตุ